



FNV POSITION PAPER SCHULDENPROBLEMATIEK.

Inleiding.

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Tweede Kamer organiseert op maandag 12 februari 2018 een rondetafelgesprek over schulden. De FNV is één van de partijen die is uitgenodigd om ter voorbereiding op het rondetafelgesprek een position paper op te stellen en gaat daar graag op in.

Hoe kunnen we voorkomen dat mensen in de schulden komen ?

De FNV maakt zich grote zorgen over het feit dat 1 op de 5 huishoudens in (problematische) schulden zit. Dit treft zowel werkenden, niet-werkenden als werkzoekenden. Vooral uitkeringsgerechtigden en werkenden met een zeer laag inkomen hebben geen buffer om financiële tegenslagen op te vangen en zijn niet meer bij machte om hun rekeningen te betalen. De economische crisis heeft er hard ingehakt en daardoor zijn steeds meer huishoudens met een modaal inkomen in grote financiële problemen geraakt. Dit treft ook met name de werkende die op oudere leeftijd werkloos wordt en Wajongers die nu 5% gekort worden, terwijl hun medische kosten gelijk blijven of stijgen. De plotselinge scherpe daling van het inkomen kan door deze mensen niet worden opgevangen en dit resulteert vaak in een inkomenspositie met weinig of onzeker inkomen. De FNV ziet de oplossing in het aanpakken van armoede, onzekere en slecht betaalde banen en inzet op voldoende koopkracht. Daarbij moet met name aandacht zijn voor werkgelegenheid, scholing en re-integratie aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Sociale mobiliteit moet worden bevorderd om te voorkomen dat generatie op generatie in armoede leven en blijven. Er is een grote mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in zijn algemeenheid. Ook dit probleem dient te worden opgelost.

De FNV pleit voor echte banen in een menswaardige maatschappij. Daarvoor is een forse verhoging van het sociaal minimum en het wettelijk minimumloon tot 130 % nodig. Deze verhoging is nodig omdat de minimale uitkeringen en inkomens niet voldoende zijn om rond te komen. Dat constateert het NIBUD al jaren. Door de lonen te verhogen stijgen via de koppeling de uitkeringen mee. En ook dat vindt de FNV hard nodig. Werk, kapitaal en inkomen moeten eerlijker verdeeld worden. Een van de denkrichtingen hierbij is een basisinkomen om betaalde arbeid, kapitaal en inkomen eerlijker te herverdelen. Stop met de boete op armoede. Geldgebrek los je niet op met het uitdelen van boetes.

Hoe kunnen we voorkomen dat schulden onnodig hoog oplopen ?

Mensen kunnen hun schulden niet betalen, hoe graag ze dat ook zouden willen

Schulden die je niet kan betalen lopen op. Een niet betaalde rekening kan van 35 euro met boetes en deurwaarderskosten zomaar oplopen tot 1800 euro. De FNV vindt dat de overheid dit een halt moet



toeroepen en maatregelen moet nemen om dat te voorkomen. Belangrijk is dat er een toegespitste aanpak komt voor diegenen die hun schulden niet *kunnen* betalen én dat wordt voorkomen dat schulden tot astronomische hoogte kunnen oplopen.

Incasso cowboys en schuldenindustrie

De FNV constateert dat er een schuldenindustrie is ontstaan met incasso cowboys. Incassobureaus kopen bulkpartijen met onbetaalde rekeningen op. Zij overtreden regelmatig de wet en duperen mensen met schulden door misleidende en agressieve handelspraktijken. Zij rekenen hoge incassokosten, sturen zelfs spookvacatures en maken zich schuldig aan bedreigingen, scheldpartijen en privacy schendingen. De FNV roept de overheid op hier onmiddellijk maatregelen tegen te nemen en er zorg voor te dragen dat de schuldenindustrie wordt gestopt. Er is wet- en regelgeving nodig om het doorverkopen van schulden te verbieden. De overheid is de regie kwijt en moet deze weer terugpakken.

Toegankelijkheid vergroten en schuldhulpverleningsbureaucratie bestrijden

Stop foute praktijken en onoverzichtelijkheid in de schuldhulpverlening. Mensen met schulden moeten aan zoveel regels voldoen om überhaupt hulp te kunnen krijgen dat mensen de weg kwijtraken. De FNV pleit ook hier voor regie bij de overheid, sneller ingrijpen en meer transparantie, zodat de problemen niet almaar groter worden. Daarbij moet de overheid ook kritisch kijken naar zijn eigen rol als preferente eiser en veroorzaker van schulden door terugvordering van eerder toegekende te hoge toeslagen, bijvoorbeeld ingeval iemand afwisselend wel of geen baan heeft. Verder is het nodig dat de overheid kijkt naar de begrijpelijkheid van bestaande toeslagenregelingen voor burgers. Zij moet toepassing van de beslagvrije voet en leefgeld voor de schuldenaar garanderen, ook bij loonbeslag zodat deze niet onrechtvaardig uitpakt voor de werknemer (schrijnend, onredelijk hard), noch voor de werkgever (onnodige administratie). De FNV pleit voor transparantie, preventie, vroegtijdige steun en voor één aanspreekpunt. Mensen met schulden moeten voldoende en tijdig hulp krijgen. Creëer schuldenrust en ga aan de slag met een samenhangende aanpak.

Burgers met schulden versus bedrijven die failliet gaan

Een privaat persoon is volledig verantwoordelijk voor zijn schuldenlast. Dit in tegenstelling tot bestuurders van bedrijven die de kosten van het faillissement van hun bedrijf veelal grotendeels kunnen afwentelen op de maatschappij. Dit ervaren mensen als niet eerlijk.

Welke invloed heeft het hebben van schulden op het leven van mensen ?

Geldgebrek leidt bij veel mensen tot psychologisch lijden en persoonlijk leed. Genoemd worden: stress, slapeloosheid, angst, paniek, depressie en/of somberheid. Daarnaast wordt genoemd dat



door gebrek aan geld ook deelname aan het sociale leven afneemt. Sommige zeggen dat zij vrienden zijn kwijtgeraakt toen zij in de problemen kwamen. Verder is sprake van schaamtegevoelens. Veel voedselbankklanten leven langdurig op bijstandsniveau en een grote meerderheid ervaart gezondheidsklachten, zowel fysieke als psychische klachten.

De FNV vindt dat mensen te allen tijde over voldoende inkomen moeten kunnen beschikken om een menswaardig bestaan te kunnen leiden.

Kunnen we leren van andere landen ?

In Europees verband is er geen eenduidige duiding van het begrip 'overmatige schuldenlast' . Niet alleen de afbakening van dit begrip levert problemen op, maar ook de manier waarop de omvang van de schuldenlast wordt gemeten. De internationale vakbeweging streeft naar een Living Wage. Dit is een inkomen dat op de plek waar mensen leven nodig is om in de basisbehoeften te voorzien.